

YTTRANDE 21-09-20

havochvatten@havochvatten.se

Remiss gällande vägledning "Att fastställa miljö kvalitetsnormer för ytvattenförekomster i överensstämmelse med bevarandemål för arter och naturtyper". Dnr. 3531-19

Sammanfattning

SVAF kan konstatera att **HaV:s förslag till vägledning riskerar att allvarligt hota alla verksamheter, som bedrivs i vattendrag med Natura 2000 klassning**. För den småskaliga vattenkraften är detta hot än mera konkret och kan i praktiken medföra att många kraftverk måste rivs ut. Detta då den lösning som föreslås kommer att leda till tillståndsprovningar och bedömningar som kommer att medföra att så hårda krav ställs på verksamhetsutövaren att det troligen endast är genom utrivning eller avslutad verksamhet, som man kan uppfylla den uppdaterade normen. På annat sätt går det inte att tolka vägledningen. Och det är inte troligt att detta är vad Riksdag och Regering har avsett när uppdraget gavs åt HaV. Tvärtom pekar allt på att syftet har varit något helt annat. Arbetet måste göras om från grunden och i detta måste inbjudas representanter från de verksamhetsgrenar som kommer att påverkas av de nya förslagen. En djupare analys där problematiken belyses från alla upptänkliga synvinklar och där behovet av lagstiftning får ses som enda sättet att hantera frågan. För om det nu aktuella förslaget accepteras som vägledning kommer det med all säkerhet inte bara kraftigt negativt påverka SVAF:s medlemmar utan även centrala delar av svensk industri och infrastruktur.

Generella synpunkter på remissen

Allmänt så kan SVAF konstatera att det förslag som HaV nu har lämnat medför att en ordning tillskapas som riskerar att leda till förödande effekter på inte bara den småskaliga vattenkraften utan all industri och infrastruktur som finns i eller i närheten av Natura 2000 områden och vattendrag. Systemet som vägledningen riskerar att skapa är ett system där det inte spelar någon som helst roll på vilka premisser som en länsstyrelse har skapat ett Natura 2000 område. Det kan verkligen inte vara lagstiftarens mening, varken historiskt eller numera, att centrala delar av svensk basindustri, kraftproduktion och infrastruktur hotas i grunden. Detta är heller inte tanken med vare sig ramvattendirektivet eller de två direktiv som ligger till grund för Natura 2000. **Kort sagt måste HaV enligt SVAF:s uppfattning dra tillbaka förslaget till vägledning och arbeta om frågan från grunden**. En seriös och genomgripande analys av effekter och praktiska lösningar för att minska negativa konsekvenser för befintliga verksamheter samtidigt som de krav som uppställs enligt EU-rätten uppfylls är en grundförutsättning för ett korrekt arbete med frågan. I detta ingår

självlklart att på ett helt annat sätt än som hittills har skett i arbetet med vägledningen ta emot inspel av de branscher och verksamheter som påverkas av frågan om Natura 2000 och MKN.

SVAF ser ingen motsägelse i att sammanföra reglerna om Natura 2000 och MKN på ett sätt som gör att Sverige är i linje med de direktiv som ligger bakom de svenska reglerna samtidigt som man fortsatt har kvar den småskaliga vattenkraften. Det bevisas om inte annat av hela grundtanken kring den nationella planen. Det erinras om att Regeringens beslut 2020-06-25 förutsätter att det nationella riktvärdet om att begränsa produktionsförlusten till högst 1,5 TWh inkluderar produktion av vattenkraftsel från anläggningar som ligger inom ett Natura 2000-område. Det är vidare inte heller så att SVAF förväntar sig att man helt ska kunna bortse från att någon form av hantering av Natura 2000 och MKN måste göras så att inte de två företeelserna motsäger varandra. Detta måste dock göras utifrån några grundläggande premisser enligt följande.

Det har tidigare i arbetet med vägledningen diskuterats och vid en presentation av arbetet klargjorts från HaV:s sida att det är en klar skillnad på tillståndsplikten såsom den manifesteras i 7 kap. 28a § Miljöbalken (Natura 2000 tillstånd) och de frågor som handlar om Natura 2000 och MKN. Med detta perspektiv så skulle de uttalanden som lagstiftaren klargjorde i samband med införandet av ovan angiven regel i Miljöbalken inte spela någon roll. Detta är dock enligt SVAF ett gravt felaktigt synsätt som måste korrigeras i arbetet med vägledningen. **Vid införandet i svensk rätt så klargjordes nämligen i förarbetena (prop. 2000/01:111) en slutsats som får anses medföra att alla befintliga verksamheter ansågs vara i linje med de införda reglerna och således inte skulle behöva söka Natura 2000 tillstånd förrän det fall att ändringar av verksamheten skulle göras eller en helt ny verksamhet etableras.** Denna bakgrund och de uttalanden som lagstiftaren gjorde får enligt SVAF en klar betydelse även när man diskuterar de frågor som nu aktuell vägledning behandlar. Om utgångspunkten är att alla pågående verksamheter bedömdes vara i linje med reglerna om Natura 2000 när dessa infördes så måste det också innebära att det påverkar hur man nu ska införa sammanvägningen mot MKN. Det grundläggande problemet på många ställen är att varken länsstyrelserna eller vattenmyndigheterna har tagit tillräcklig hänsyn till pågående verksamheter när Natura 2000 eller MKN har beslutats. Men även om man bortser från detta så måste det juridiska utgångsläget rimligen medföra att man måste ta hänsyn på ett helt annat sätt till utgångsläget i den fråga som vägledningen handlar om. **En verksamhet kan rimligen inte ha setts som helt i enlighet med en regelmassa för att 20 år senare bedömas vara i kraftig konflikt med samma regler när dessa tillämpas tillsammans med MKN.**

Det ovan sagda kan tyckas vara en fråga som ligger utanför aktuell vägledning men det är en fråga som enligt SVAF måste ställas nu. För det går i praktiken inte att överklaga vare sig bevarandeplanerna för Natura 2000 områden eller MKN beslutade av Vattenmyndigheten. Enda sättet att ens teoretiskt påverka dessa är genom regeln i 22 kap. 13 § punkten 1 Miljöbalken där alltså domstolen i prövningen av en verksamhet ges en möjlighet att inhämta yttrande kring grunderna för satt norm. Hur denna möjlighet kan komma att fungera i praktiken och hur ofta domstolarna kommer att använda regeln är extremt oklart i dagsläget. Att i ett sådant läge som nu gäller enbart säga att detta är en bra lösning för att hantera alla de motstående intressen och uppfattningar som finns kring Natura 2000 och MKN och att låta länsstyrelserna och vattenmyndigheterna helt på egen hand lösa frågan är helt enkelt inte bra

nog. Det är inte värdigt en fungerande rättsstat att ha så extremt opreciserade och dåligt fungerande lösningar för att adressera frågor som berör många industrier och andra verksamheter som utgör grunden i det svenska samhället.

SVAF anser att **för att den nu föreslagna vägledningen överhuvudtaget ska kunna vara möjlig att acceptera, måste finnas med frågeställningen/möjligheten att kunna överklaga beslut som gäller bevarandeplaner och MKN.** Utan detta kan det inte sägas föreligga legala förutsättningar för att kunna hantera effekterna av aktuell vägledning. Med tanke på hur vägledningen är formulerad så kommer alltid strängaste kravet att gälla vilket i praktiken gör att möjligheterna för pågående verksamheter att få finnas kvar på platsen allvarligt hotas. Då detta sammanfaller med en utveckling inom miljörätten i stort, som kan sägas medföra att tidsbegränsade tillstånd kommer att vara utgångspunkten för alla verksamheter, så medför MKN och Natura 2000 en extremt stor påverkan på både kort och lång sikt. Systemet är som det är nu inkomplett och det måste därför införas möjligheter att överklaga både MKN och bevarandeplanerna. Detta är enda lösningen med nuvarande system. Det andra sättet är att helt reformera hanteringen av MKN och Natura 2000 i grunden, något som lagstiftaren hittills verkar vara ovillig att göra.

Termer och begrepp

Här uppräknas och definieras en mängd begrepp: Betydande påverkan, Bevarandemål, Ekologiska behov, Gynnsam bevarandestatus, Kvalitetskrav, Miljökonsekvens, Påverkan, Riskbedömning, Särskilda krav. Det är bara uppräknat olika miljöbedömningar. Det gemensamma för dem är att alla är moment i vatten- och Natura-2000-områdesförvaltningen, som ensidigt ”expert”-bedöms av myndighetspersoner. Begreppsförteckningen belyser den snåriga och otransparanta hantering som leder fram till ett inte överklagbart beslut om miljökvalitetsnorm. Flera lager av regelverkstolkningar och naturvärdesbedömningar läggs på varandra. Bevarandeplanerna med bevarandeåtgärder får enligt vägledningen avgörande betydelse för vattenmyndigheternas MKN-beslut för vattenförekomster med Natura 2000-områden.

Förteckningen bör kompletteras med länsstyrelsernas bedömningar av hur de planerar att främja effektiv tillgång till vattenkraftsel och andra intressen enligt vattenverksamhetsförordningen (SFS 2018:2102).

27 § I fråga om inverkan på en effektiv tillgång till vattenkraftsel ska planen främja

1. största möjliga reglerförmåga i elproduktionen,
2. att behov av ökad effekt främst kan tillgodoses i befintliga vattenkraftverk,
3. elberedskap och nationell, regional och lokal stabilitet i elsystemet, och
4. största möjliga utrymme för att det vid prövning av enskilda vattenverksamheter ska kunna tas hänsyn till kulturmiljö, industri, infrastruktur, bostäder, jordbruk och andra samhällsintressen.

Tågordningen i dag är att andra samhällsintressen som kultur(miljö)värden, vattenkraftens elproduktion, reglerförmåga, elberedskap och dammars funktion för att mildra översvämnings- och torkarisker kommer in i processen först vid domstolsprövningar. Frånsett de allra största vattenkraftverken så gör inte vattenmyndigheterna några mål- och intresseavvägningar vid normsättningen. Då har naturvårdsintressena positionerat sig med sina bedömningar. Mark- och miljödomstolarna har som huvuduppdrag att besluta om åtgärdsvillkor utifrån tolkade miljökrav enligt Miljöbalken. Verksamhetsutövarna och andra samhällsintressen är i ett underläge. De kan, förmodligen utan verkan, hävda att mål- och intresseavvägningar borde ha gjorts i normsättning och bevarandeplaner.

1.4 Avgränsning

HaV är väldigt kortfattad i denna vägledning om förutsättningarna för att klassa en vattenförekomst som Kraftigt modifierad. SVAF noterar att HaV noterar *i samrådsyttrandet till vattenmyndigheterna bilaga D*, att vattenmyndigheten har underlåtit att föreslå KMV och/eller undantag för vattenförekomster som ingår i ett skyddat område. HaV framhåller att det är möjligt att förklara en ytvattenförekomst som KMV och/eller besluta om undantag för dessa vattenförekomster så länge det inte leder till att det strängare kravet enligt det skyddade området inte kan uppnås. SVAF anser att **HaV i denna vägledning bör närmare beskriva och exemplifiera hur en vattenförekomst i ett Natura 2000-område kan KMV-klassas utan att komma i konflikt med Gynnsam bevarandestatus**. Som det ser ut nu enligt vattenmyndigheternas förslag på MKN vill/vågar inte vattenmyndigheterna klassa exv. Gullspångsälven som KMV.

2. Lagstiftningen

Avsnitt två av vägledningen behandlar bakgrunden till reglerna och skälen till varför MKN och Natura 2000 ska behandlas på det sätt som vägledningen anger. Det är inte självklart att det som anges i redogörelsen från HaV:s sida är fel. Merparten av kapitlet återger på ett korrekt sätt relevanta delar av vattenförvaltningsförordningen och ramvattendirektivet. Det är dock så att **det helt saknas en grundläggande analys av konsekvenserna av det uppbyggda systemet**. Helt enkelt, det finns ingen som helst tanke kring vad effekterna kommer att bli för alla de verksamheter som påverkas

2.4.4 Miljökvalitetsnormerna för vatten ska stödja bevarandemålen

”Detta innebär att vattenkraftanläggningar, i enlighet med artikel 6.2, även ska uppfylla mer långtgående målsättningar vad gäller bevarande, som går längre än att förebygga försämring. De ska också integreras i åtgärdsprogrammet inom ramen för förvaltningsplanen för avrinningsdistriktet.”

Att bevara och förebygga försämring räcker inte, menar EU och HaV. Återställning krävs, men till vad? Betyder återställning utrivning av dammar? Aktivistiska myndighetspersoner kan utan vidare och med livsmiljödirektivet i ryggen kräva att ett vattendrag eller sjö behöver återställas till ett naturligt tillstånd (Hög status) för att uppfylla ekologiska behov. Det räcker inte med att bevara det tillstånd som rådde 2021 när habitatdirektivet infördes i svensk lag. Som tidigare anförts är detta en mycket hotfull förutsättning för alla slags verksamhetsutövare att förhålla sig till. I varje enskild vattenförekomst och för varje enskild vattenverksamhet måste en verksamhets påverkan och effekter av bevarandeåtgärder var grundligt belysta före en bevarandeplan föreläggs vattenmyndigheten. Bedömningar av återställningsåtgärder måste kunna ifrågasättas. Det värsta som kan hända är att länsstyrelser och vattenmyndigheter föreslår generella lösningar och åtgärder oavsett lokala förhållanden. (”Once you have a hammer everything looks like a nail”). SVAF kan inte spåra något i HaV:s vägledning som uppmanar till att åtgärder anpassas till lokala förhållanden; inte heller hänvisas till att EU-kommissionen framhåller att en EU-stat har ett tolkningsutrymme med stöd av subsidiaritetsprincipen. SVAF föreslår att **en tydlig ambition från HaV bör vara att vägleda om att särskilda bevarandeåtgärder i största möjliga omfattning ska innefattas i God ekologisk status/God ekologiskpotential och att undantag för orimliga kostnader ska kunna tillämpas i de flesta Natura 2000-områden**. I HaV:s rapport 2017:15

”Sötvattenanknutna Natura 2000-värdens känslighet för hydromorfologisk påverkan” förutsätts att god ekologisk status för konnektivitet är den norm som är i linje med gynnsam bevarandestatus för skyddsbehövande arter som flodpärlmussla och tjockskalig målarmussla.

2.4.6 Avvägning mellan olika skyddade områden

”När det gäller avvägningen mellan motsstående kvalitetskrav i olika skyddade områden behöver en bedömning göras utifrån förutsättningarna i det enskilda fallet. Skyddsvärdet samt en samhällsekonomisk bedömning av kostnaden och nyttan med åtgärden kan utgöra stöd för bedömningen, liksom bevarandeplanen i det fall det rör ett Natura 2000-område. Om det krävs för att säkra att försämringar förhindras och de ekologiska behoven bevaras i Natura 2000-område ska dessa behov emellertid ges företräde.”

SVAF kan inte acceptera ovanstående tolkning av EU:s direktiv och vägledning för

Natura 2000-områden. I klartext skriver HaV att det inte spelar någon roll hur stora de samhällsekonomiska kostnaderna blir för att uppnå de ekologiska behoven, som en bevarandeplan anger. Inte ens om en regleringsdamm behövs för att upprätthålla en vattentäkt väger den samhällsnyttan tyngre än att bevara de ekologiska behoven. Samhällskostnader och ännu tydligare kostnader för verksamhetsutövare har väldigt liten betydelse för tillämpningen av artikel 6 i habitatdirektivet, enligt HaV.

Det verkar som att det **enda verktyget för att få rimliga och kostnadseffektiva bevarandeåtgärder är att markägare och verksamhetsutövare involveras i hela processen för att revidera bevarandeplaner.** Det garanterar inte att det är möjligt att påverka. Erfarenheterna är dåliga. Förankring och samverkan med verksamhetsutövare om bevarandeplaner är närmast obefintlig. Nya uppdaterade bevarandeplaner skickas ut till berörda markägare och verksamhetsutövare utan någon som helst föregående kontakt.

EU-kommissionen uttalar att synpunkter från människor i lokalområdet ska ingå i fastställandet av nödvändiga bevarandeåtgärder. ”Deltagande, samråd och kommunikation vid planering och förberedelse av bevarandeförvaltningen av ett Natura 2000-område gör det möjligt att ta hänsyn till synpunkter från de människor som bor och arbetar i eller använder området och se till att de olika berörda parterna engagerar sig i skötseln av området så att sannolikheten för framgång förbättras.” (*Förvaltning av Natura 2000-områden - Bestämmelserna i artikel 6 i habitatdirektivet ,92/43/EEG*).

HaV skriver i ”*Vägledning för länsstyrelsernas översyn av bevarandeplaner för Natura 2000-områden som berörs av den nationella planen för omprövning av vattenkraft*” att i de fall vattenmyndigheten i sitt arbete med normsättningen bedömer att befintligt underlag i bevarandeplanen inklusive den fördjupade beskrivningen av bevarandemålen inte är tillräckligt, kan vattenmyndigheten begära in ett kompletterande underlag av länsstyrelsen. Det åskådliggör det ensidiga top-down perspektivet. Skrivningen bör kompletteras med **att även verksamhetsutövare ska kunna begära fördjupade beskrivningar av de föreslagna bevarandeåtgärdernas effekt och kostnad.**

2.5 Förutsättningar för fastställande av miljökvalitetsnormer för ytvatten

SVAF noterar att HaV framför olika budskap om när avvägning mellan olika mål och intressen ska göras. Skall avvägningar göras vid normsättningen eller vid domstolsprövningar? I

”Vägledning för länsstyrelsernas översyn av bevarandeplaner för Natura 2000-områden som berörs av den nationella planen för omprövning av vattenkraft” 2021-03-09, s 7 anges att ”Avvägningen som görs i den individuella prövningen för moderna miljövillkor beaktar exempelvis; gällande tillstånd, miljökvalitetsnormer, naturvärden, områdesskyddsbestämmelser, elberedskap och dammsäkerhet, samt andra aspekter som kan bli aktuella i det enskilda fallet.”

Från ”Vägledning om samverkan inför prövning enligt nationella planen”, 2021 citeras följande: ”Vattenmyndigheten behöver också ta emot och ta tillvara sådan relevant information som framkommer under samverkansprocessen och som kan påverka exempelvis förklarande av kraftigt modifierade vatten, statusklassificering respektive normsättning. (...) Det är de vid prövningstillfället gällande normerna som ska ligga till grund för prövningarna. Då det är tidskrävande att ändra miljökvalitetsnormer är det viktigt att eventuella ändringar så långt som möjligt genomförs innan de enskilda verksamhetsutövarna lämnar in sina ansökningar till domstol.”

HaV:s yttrande bilaga C, 2019-04-29, sid 4 över vattenmyndigheternas samrådsremiss har många kraftfulla synpunkter på vattenmyndigheternas sätt att fastställa miljökvalitetsnormer. Under punkten om hur krav på förbättringar ska fördelas mellan olika typer av källor som påverkar möjligheterna att följa miljökvalitetsnormerna och mellan olika åtgärder har citerats ett tydligt *regeringsbeslut M2015/01776/Nm m.fl.* från 2016-10-06. Där framgår att: ”Regeringen anser att en avvägning mellan olika samhällsintressen utgör en viktig del i bedömningen av hur åtgärder bör fördelas mellan olika typer av verksamheter, både utifrån deras påverkan på vattenmiljön och i förhållande till vilka åtgärder som är mest kostnadseffektiva. I detta sammanhang är det viktigt att beakta vilka konkreta nyttor som ett genomförande av åtgärdsprogrammen förväntas leda till i samhället. Avvägning mellan nyttor och kostnader utgör en integrerad del i att fastställa såväl miljökvalitetsnormer som ändamålsenliga åtgärder.”

SVAF stödjer de två sista texterna från HaV, där det framförs **att avvägningar mellan olika samhällsintressen ska göras vid normsättningen.** Det bör gälla även för vattenförekomster med Natura 2000-områden och då en bevarandeplan utgör ett underlag. Frågan blir då: Varför har inte HaV överfört uttalandena i samverkansvägledningen och samrådsyttrandet till denna vägledning, där i stället fotnot 43 bekräftar vad som ovan angivits i vägledningen för bevarandeplaner?

(43) Den miljökvalitetsnorm som vattenmyndigheten fastställer och som innehåller särskilda krav för ett Natura 2000-område, vilka framgår av en bevarandeplan, kan genomlysas vid en prövning om någon normgrundande omständighet inte överensstämmer med den fastställda normen, enligt 22 kap. 13 § 1 a miljöbalken.

2.7.1 Förutsättningar för tillämpning av undantag

I avsnittet redogörs för att lagstiftaren tydligt klargjort sin vilja i samband med de ändringar som har gjorts vid införandet av NAP på så sätt att det föreligger en skyldighet att utnyttja det utrymme som EU-rätten medger att utnyttja klassificering som kraftigt modifierat vatten respektive undantag och lägre ställda krav. Det konstateras dock direkt i vägledningen efter att eftersom Natura 2000 baserar sig på ett EU-direktiv så medför det att undantag inte är

tillämpligt. Vattenmyndigheten är förhindrad att meddela undantag, om undantag skulle innebära att de särskilda kraven inte kan följas. Detta anser SVAF är ett alldeles för enkelt sätt att se på saken. Om man som myndighet kommer fram till att lagstiftarens mening inte stämmer överens med hur regelmassan ser ut när det gäller den svenska implementeringen av ett EU-direktiv så kan man som myndighet inte bara stanna i slutsatsen att det inte går att följa lagstiftarens vilja. Det som då måste följa är en analys och ett förslag till hur man ska följa lagstiftarens vilja och ändå inte komma i strid med EU-lagstiftningen. I detta fall så skulle en lösning kunna vara att det införs ett system för en prövning av om normen verkligen är korrekt eller inte. **SVAF framhåller att berörda verksamhetsutövare som finns i vattendraget måste kunna begära överprövning av såväl normen som bevarandeplanerna.** Det finns även andra tänkbara lösningar på frågan men principen att man som HaV gör i denna del bara konstatera att det inte går att följa lagstiftarens vilja är inte tillräckligt, då har man som myndighet inte skött sitt uppdrag på ett korrekt sätt.

2.8 Justering av kvalitetsfaktor vid fastställande av miljökvalitetsnorm i skyddade områden

HVMFS 2019:25 4 kap 6 §: Om kriterier för skyddade områden enligt 4 kap. 6 och 6 a §§ eller undantag enligt 4 kap. 9 och 10 §§ vattenförvaltningsförordningen (2004:660) och detta kapitel är uppfyllda ska vattenmyndigheten fastställa miljökvalitetsnormen för ytvattenförekomsten så att det framgår vilken kvalitetsfaktor för ekologisk status alternativt ekologisk potential eller vilken enskild parameter för kemisk ytvattenstatus som är justerad med anledning av de krav som följer av det skyddade området eller undantaget. Den justerade parametern eller kvalitetsfaktorn ska redovisas i av Havs- och vattenmyndigheten angiven databas och i förvaltningsplan och åtgärdsprogram i enlighet med 5–7 §§ i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (HVMFS 2015:34) om förvaltningsplaner och åtgärdsprogram för ytvatten enligt vattenförvaltningsförordningen (2004:660)

SVAF anser att HaV övertolkar sin egen föreskrift. Justering av en enskild parameter gäller bara för kemisk ytvattenstatus. För ekologisk status/potential är justering möjlig på kvalitetsfaktornivå men inte på parameternivå. SVAF ifrågasätter också att föreskriften kan tolkas som att de mera precisa kraven ryms inom justering av en kvalitetsfaktor. Det är ingen godtagbar förutsättning för normsättning att HaV på detta sätt masserar föreskriften. HaV:s resonemang har en poäng när normen ska skärpas, vilket det i de flesta fall kommer att handla om. Man kan fokusera på konnektivitetsparametern upp- och nedströms fiskvandring och skärpa upp kraven från God till Hög status för just den parametern. Konsekvensen är utrivning av vandringshinder. **SVAF menar dock att bevarandeåtgärder ska kunna rymmas inom ramen för God ekologisk status/potential.**

SVAF vill i detta sammanhang understryka den stora osäkerhet som föreligger om vattenmyndigheternas klassning och normsättning. I *samrådsyttrandet* är Hav:s slutsats att underlaget som beskrivs per ytvattenförekomst i VISS och samrådsunderlaget i övrigt i väsentliga delar är så bristfälligt att det inte går att bedöma om vare sig miljökvalitetsnormer är korrekt satta eller om åtgärdsprogrammet säkerställer att rätt tillstånd i vattenmiljöerna uppnås. Vidare skriver HaV att kvalitetsfaktorn fisk synes ha schablonmässigt expertbedömts och generellt klassificerats till måttlig status om någon av de hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna har otillfredsställande eller dålig status. SVAF har samma uppfattning som HaV.

Till bristerna i VISS kan läggas att EU-kommissionen i skrivelsen ”Sverige Pilot (2021) 9898” framför kritiken att: ”För hydromorfologiska kvalitetsfaktorer: inga referensförhållanden har fastställts, utan endast vägledning om hur man fastställer referensförhållanden för varje parameter, för en vattenförekomst eller för en grupp av vattenförekomster av samma hydromorfologiska typ.” Kommissionen uttalar att Sverige inte på ett korrekt sätt har tillämpat artikel 5 i vattendirektivet. Av förvaltningsplanen framgår att referensförhållanden för bedömning av ekologisk status inte anges på nivån vattentyp för sjöar och vattendrag. Avsaknaden av fastställda referensförhållanden gör det omöjligt (för myndigheterna och allmänheten) att kontrollera hur långt man är från målet.

Denna kritik faller på både HaV och vattenmyndigheterna. SVAF håller med om att det är viktigt för ”rätt” klassning och normsättning att ta fram och fastställa referensförhållanden på en mindre geografisk skala än vad som nu är fallet.

3. Metod för att fastställa miljökvalitetsnormer i ytvattenförekomster i överensstämmelse med bevarandemål för arter och naturtyper

Det kan konstateras att med ledning av vad som angetts ovan så kan SVAF på intet sätt säga att **den metod som föreslås** i kapitel 3 är lämplig. Tvärtom får den **ses som direkt olämplig och ett konkret hot mot all form av verksamhet, från minsta jordbruk till större industrier, som påverkas av Natura 2000 och MKN**. Och detta helt utan några som helst möjligheter att påverka eller ens komma med minsta synpunkt på bedömningen. Det får ses som direkt upprörande att HaV ens överväger en lösning av nu aktuellt slag när myndigheten själv för mindre än sex månader sedan riktade allvarlig kritik mot hur vattenmyndigheterna bedömer och antar MKN. Att då skapa ett system som sätter sistnämnda myndigheter att än mer göra egna bedömningar med visst bidrag av länsstyrelserna är en på alla sätt och vis mycket dålig idé. SVAF anser att för att det överhuvudtaget ska kunna diskuteras som lösning måste kraftiga förändringar göras inom systemen för MKN och Natura 2000. Det måste införas ett sätt att kunna överpröva och överklaga de beslut som leder till kraftigt ökade krav på åtgärder i ett vattendrag. Utan en sådan lösning är det som nämnts ovan bara en tidsfråga innan det kommer att leda till allvarlig negativ påverkan på centrala delar av svensk industri och infrastruktur. För ägare till små och medelstora vattenkraftverk kommer det system som föreslås att medföra att de omprövningar som nu påbörjats inom ramen för NAP går från att vara utmanande till att bli på gränsen till helt omöjliga att genomföra om man vill ha möjligheten att kunna bedriva fortsatt verksamhet. Det är nämligen på gränsen till omöjligt att se hur det ska kunna gå att hitta lösningar där de kraftigt ökade kraven på åtgärder i Natura 2000 områdena går att förena med fortsatt verksamhet vid småskaligt vattenkraftverk. Kort sagt så riskerar kapitel 3 att medföra dödsstöten för alla småskaliga vattenkraftverk som finns i Natura 2000 områden. Och det är inte lagstiftarens mening med NAP; det går att utläsa direkt i antagandet av den nationella planen.

3.3 Steg 1b Beskrivning av de särskilda kraven

3.3.1 När bevarandemålen anger en viss samlad status eller viss status för en enskild kvalitetsfaktor eller parameter

3.3.2 När bevarandemålen inte anger någon status för en enskild kvalitetsfaktor eller parameter

Det är uppenbart att en höjning av en kvalitetsfaktor eller parameter från god till hög status i de flesta fall handlar om konnektivitet och att en sådan skärpning av kvalitetskraven leder till att vandringshinder måste rivas ut. HaV behöver här analysera hur MB 24 kap 10 § om återkallande av tillstånd ska kunna undvikas. **SVAF föreslår att hela avsnittet 3.3 tas bort eller omarbetas radikalt.** Alla ”särskilda krav” kommer att bli självuppfyllande; vattenmyndigheterna kommer att kopiera in förslagen på beslutstext i normkraven.

Svensk Vattenkraftförening 2021-09-20

Uppsala

Karlstad

Valdemarsvik

Thomas Sandberg
Ordförande

Viktor Falkenström
Ledamot

Rune Hallgren
Sekreterare